

УДК 321.01:355.01

**ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ІНСТИТУЦІЙНОЇ  
СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ  
DECENTRALIZATION AS A FACTOR OF INSTITUTIONAL  
STABILITY OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE**

Олійник Т. Г., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємств

e-mail: [oliinyktg@mnaeu.edu.ua](mailto:oliinyktg@mnaeu.edu.ua) ORCID: [0000-0002-5803-2596](https://orcid.org/0000-0002-5803-2596)

Мартинюк В. П., аспірант спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»

e-mail: [vmartiniuk@ukr.net](mailto:vmartiniuk@ukr.net) ORCID: [0009-0000-6765-5253](https://orcid.org/0009-0000-6765-5253)

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Oliinyk Tetiana, PhD (Economics), Associate Professor,  
Associate Professor Department of Enterprise Economics,

Martyniuk Vladyslav, PhD student majoring

in C1 “Economics and International Economic Relations (by specialisation)”

Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Реформа децентралізації, розпочата в Україні у 2014 р., стала фундаментом для формування нової моделі публічного управління, зорієнтованої на посилення ролі територіальних громад, їх фінансової автономії та підзвітності перед громадянами [2]. Повномасштабна збройна агресія рф 2022 року суттєво трансформувала середовище функціонування місцевого самоврядування, поставивши перед ним безпрецедентні виклики. Саме тому актуальним є дослідження ролі децентралізації як чинника інституційної стійкості місцевої влади в умовах воєнного стану.

Попри досягнення децентралізованої реформи, зокрема формування спроможних територіальних громад і впровадження принципу субсидіарності, залишалися проблеми чіткого розмежування повноважень між рівнями влади, фінансової самодостатності та кадрового забезпечення [1]. Повномасштабна війна радикально змінила умови управління, поставивши перед органами місцевого самоврядування завдання забезпечення обороноздатності, гуманітарної підтримки населення, збереження критичної інфраструктури та соціальної стабільності.

В умовах воєнного стану децентралізована модель управління довела свою ефективність. Завдяки раніше створеним громадам та їхнім

повноваженням забезпечено оперативну мобілізацію ресурсів, формування місцевих рад оборони, координацію дій з військовими адміністраціями.

Органи місцевого самоврядування стали ключовими акторами кризового менеджменту, виконуючи оборонні, соціальні, гуманітарні та економічні функції. Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. створено 24 обласні військові адміністрації, що забезпечило централізовану координацію дій і водночас зберегло автономію місцевих структур. Законодавчі зміни дозволили врегулювати взаємодію між військовими адміністраціями та ОМС, а також закріпили можливість делегування повноважень у разі неможливості функціонування місцевих рад [3, 4].

Важливим аспектом стало забезпечення життєздатності громад: організація евакуації населення, розміщення внутрішньо переміщених осіб, надання соціальних і гуманітарних послуг [1]. Місцеві органи влади стали координаторами міждержавної допомоги, активно співпрацюючи з міжнародними партнерами у питаннях відновлення інфраструктури, енергозбереження та соціальної підтримки.

Завдяки фінансовій децентралізації громади отримали можливість самостійно переглядати бюджети, перенаправляти кошти на першочергові потреби — оборону, медицину, соціальну підтримку. Разом із тим, втрата податкових надходжень через окупацію окремих територій посилила залежність місцевих бюджетів від державних і міжнародних ресурсів, що актуалізувало питання прозорості та підзвітності використання коштів[2].

Таким чином, реформа децентралізації стала стратегічною основою інституційної стійкості місцевого самоврядування в умовах війни. Саме автономність і фінансова гнучкість громад забезпечили збереження функціональності місцевої влади, ефективну координацію дій із державними структурами та високий рівень самоорганізації населення. Подальший розвиток децентралізованих процесів має бути спрямований на посилення фінансової спроможності громад, удосконалення правового регулювання взаємодії військових адміністрацій і місцевих рад, а також на підвищення

управлінської культури як ключового чинника післявоєнного відновлення держави.

### Список використаних джерел

1. Припхан І.І., Щур Р.І. Економічні та конституційно-правові аспекти публічного управління територіальними громадами в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки*. 2023. 2(19), С. 280-288. URL: <https://doi.org/10.15330/apred.2.19.280-288>
2. Пивоварчук Т.С. Природа децентралізації у публічному управлінні: теоретичні проблеми. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 10. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-10-02-10>
3. Про затвердження Порядку фінансового забезпечення діяльності військових 63 адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.04.2022 № 397. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України від 24.02.2022 №68/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/682022-41405> (дата звернення: 20.05.2025 р.).

УДК 352:172.2

### **ПРОБЛЕМА ЕТИКИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

### **THE PROBLEM OF ETHICS OF A CIVIL SERVANT IN LOCAL GOVERNMENT BODIES**

Панчук Анна Олександрівна

здобувач вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Panchuk Anna Oleksandrivna

higher education student, specialty 073 "Management"

Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

У сучасному державному управлінні, рівень прозорості та ефективності державних органів стає ключовим фактором довіри громадян, дотримання